

Hoe kunnen havens bijdragen aan de ontwikkeling van de Schelde: Noodzaak voor een lange termijnvisie?

Eddy Bruyninckx

8 mei 2014

- Belang van een doordacht Scheldebeleid voor de haven is niet te overschatten :
 - Schelde = slagader die leven in de haven van Antwerpen pompt.
 - Haven van Antwerpen = motor van de economie en trekpaard van de maatschappelijke welvaart.

Antwerpen als economische motor

18,9 miljard euro toegevoegde waarde
per jaar:

= 8,9 % van het bbp van Vlaanderen

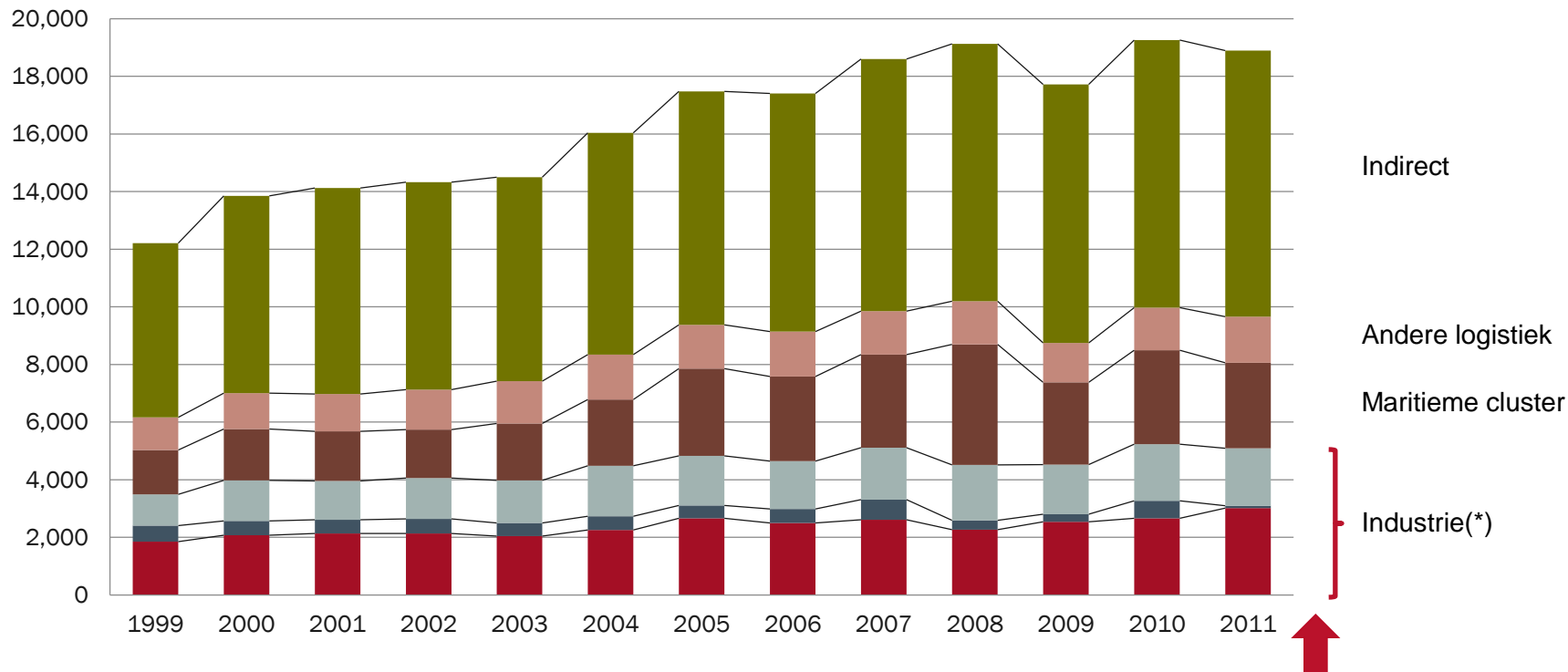
= 5,1 % van het bbp van België

Bron: Nationale Bank van België, 2013

Toegevoegde Waarde Haven van Antwerpen

(In miljoen euro)

Flash-raming oktober 2013 (cijfers Directe TW 2012):

- Maritieme cluster + 4,3 %
- Niet-maritieme cluster - 0,3 %
- Totaal + 1,1 %

(*) Van onder naar boven (1) chemie; (2) automotive; (3) andere zoals raffinage, metaal,...

Bron: Nationale Bank België (2013)

-
- Een doordacht Scheldebeleid moet anticiperen op deze blijvende sleutelrol van de Schelde en haar belangrijkste haven :
 - Anticiperen = vooruitkijken, op de korte termijn maar ook in functie van de volgende generaties.
 - Huidig Scheldecongres kadert volledig binnen deze permanente en collectieve opdracht.

Belang van nautische toegankelijkheid: Mogelijkheden vandaag en in de nabije toekomst

- Het verzekeren van een optimale nautische toegankelijkheid aangepast aan de evoluerende behoeften van de scheepvaart – te allen tijde bereikbaar blijven voor de (container)schepen die in de vaart zijn – moet naast een veilig en vlot scheepvaartverkeer ook de komende jaren een beleidsprioriteit zijn.
- Daarbij moeten alle nautische dienstverleners optimaal functioneren. Dit vereist dat alle partijen betrokken bij de verkeersafwikkeling hun activiteiten op elkaar afstemmen (loodsen, verkeersbegeleiding, sleepbedrijven, bootmannen, sluiswerking, scheepsagenten...).
- Nautische ketenwerking met het oog op een veilig en vlot scheepvaartverkeer van op zee tot aan de ligplaats in de haven van Antwerpen, en omgekeerd (GNB-verdrag!).
- Toekomstige fysieke ingrepen om specifieke bottlenecks op te lossen mogen niet worden uitgesloten. Scheldemonding komt daarbij nadrukkelijker in beeld.

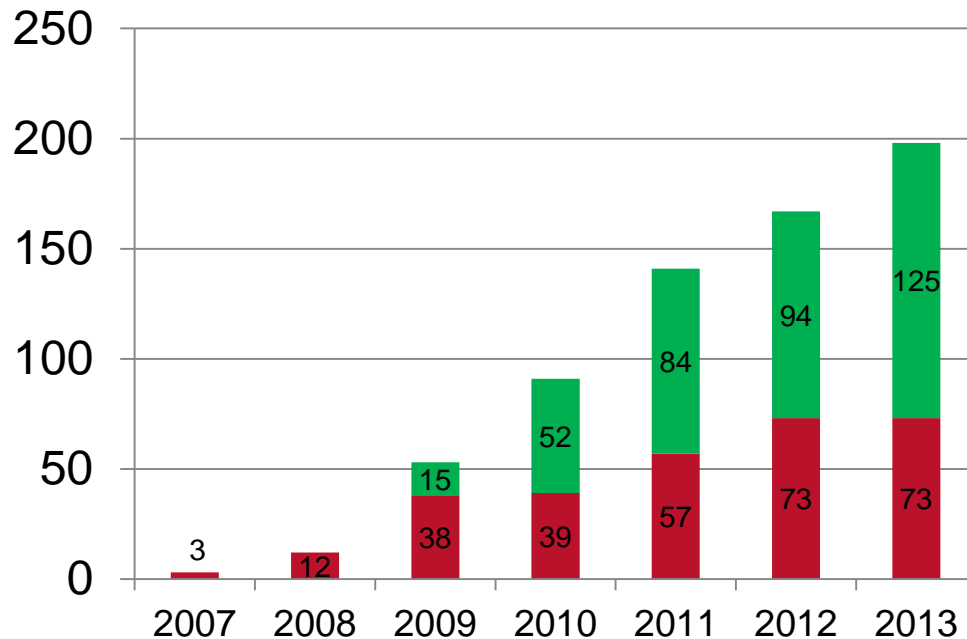
Belang van nautische toegankelijkheid: Mogelijkheden vandaag en in de nabije toekomst

- **Scheldeverdieping**

- Op dit ogenblik is de maritieme toegankelijkheid in lijn gebracht met de schaalvergroting van de containerscheepvaart
 - Als gevolg van de Scheldeverruiming kunnen grootste containerschepen Antwerpen aanlopen
 - Verdergaande schaalvergroting, vooral in de containervaart
 - Toenemend aantal +10.000 TEU en + 13.000 TEU containerschepen lopen Antwerpen ook effectief aan.

Huidige vaststelling: toenemend aantal +10.000 TEU en + 13.000 TEU containerschepen

■ < 13.000 ■ > 13.000

2010: 91 schepen

2011: 140 schepen

2012 : 167 schepen

2013: 198 schepen

mv MSC Savona (mei 2011)

mv Cosco Belgium (april 2013)

Op 18 oktober 2013 liep in Antwerpen het eerste 18.000 TEU containerschip aan

mv Mary Maersk (18.400 teu) en mv Evelyn Maersk (15.500 teu) in Antwerpen (18 oktober 2013)

Belang van nautische toegankelijkheid: Mogelijkheden vandaag en in de nabije toekomst

- Optimaliseren van de **op- en afvaartregeling** met als doel veilig en vlot scheepvaartverkeer van en naar de haven van Antwerpen met grotere schepen (modern toelatingsbeleid) → vaarmogelijkheden op de Schelde vergroten binnen de huidige fysieke capaciteit

- Reeds heel wat kennis vergaard en studiewerk gebeurd
 - Bijvoorbeeld studie “Deterministisch versus Probabilistisch Toelatingsbeleid – Vergelijkend onderzoek voor de Scheldehavens” van Prof. Van Torre
 - ✓ Het verschil tussen het huidige toelatingsbeleid en een meer dynamische benadering zou tot 30 cm kunnen bedragen.

- Dynamische (probabilistische) benadering van het toelatingsbeleid is van belang voor alle Scheldehavens.
 - ✓ pleidooi om tot een snelle realisatie over te gaan.

- Stabiel, verdragsrechtelijk kader voor toekomstig Scheldebeleid is pluspunt:
 - Vlaams-Nederlandse Scheldec commissie (VNSC) en Permanente Commissie (PC) als belangrijkste organen.
 - Gemeenschappelijk beleid en beheer als belangrijkste leidraad.
- Lange Termijnvisie 2030 blijft uitgangspunt
 - Doelstelling: Integrale, evenwichtige en samenhangende ontwikkeling van het Schelde-estuarium
 - Uitgangspunt LTV: Het Schelde-estuarium is in 2030 een gezond en multifunctioneel estuarien watersysteem dat op duurzame wijze gebruikt wordt voor menselijke behoeften. Hierbij worden ecologische en economische aspecten gecombineerd,
 - » Ook in de toekomst zullen de Scheldehavens als trekpaard voor de welvaart optimaal toegankelijk zijn.

-
- Aandachtspunt Haven van Antwerpen = structurele betrokkenheid, immers:
 - Haven = bestemming/vertrekpunt van de maritieme goederenstromen.
 - Schelde niet gebaat bij te formele bevoegdheidsterritoria.
 - Betrokkenheid havenbesturen = voorzien in de Scheldeverdragen.
 - GHA heeft heel wat kennis opgebouwd die waarde kan toevoegen:
 - » Actieve inbreng ten tijde van de Ontwikkelingsschets 2010
 - » Morfologische expertise die intern werd opgebouwd

-
- Recente oprichting **Schelderaad** is een stap vooruit :
 - Zie constructief overleg ten tijde van OAP;
 - Mogelijkheid om samen win-win-maatregelen voor te bereiden (cfr. holistische morfologische visie!) en draagvlak voor beleid te creëren;
 - Aandachtspunten Haven van Antwerpen :
 - Consensus tussen stakeholders moet in de toekomst beter verzilverd worden (cfr. consensusadvies OAP in verband met OS2010 vs. langdurige commotie in verband met Hedwigepolder)
 - Proactieve betrokkenheid bij beleidsvorming in plaats van passieve adviesrol
 - Constructieve beleidsopbouw = voortdurende opgave, ook buiten formele overlegmomenten om (cfr. dit Scheldecongres!)

- Doordacht Scheldebeleid betekent niet alleen studeren en discussiëren, maar ook durven beslissingen nemen en uitvoeren:
 - Zelfs in een complex estuarien systeem dat nooit 100% begrepen of voorspeld kan worden;
 - Zelfs in een maatschappelijke context waarin enige weerstand bestaat;
- Ook de Scheldeverdieping werd in 2010 uitgevoerd met een aantal “restonzekerheden”:
 - Goed beleid kan slim omgaan met resterende onzekerheden en kennisleemten
 - Vergunningen Scheldeverdieping gekoppeld aan mogelijkheid tot bijsturen en verplichting tot monitoren (“vinger aan de pols”)
 - Scheldeverdieping = economisch schot in de roos + impact op estuarium ligt in lijn der verwachtingen

- Beleid uitvoeren betekent ook dat kennis en inzicht groeit voor de toekomst:
 - Modellen en expertopinions kunnen worden verfijnd op basis van terreinbevindingen;
 - Mythes kunnen worden ontkracht (bv. “baggeren en storten is per definitie ongunstig voor het systeem”);
 - Bepaalde verwachtingen kunnen in de praktijk worden geverifieerd (bv. “plaatrandstortingen kunnen bijdragen aan de creatie van waardevol laagdynamisch areaal”);
 - Lokale praktijktoepassingen kunnen indien succesvol worden “opgeschaald”
- Niet vergeten : intussen gebeurt sinds begin deze eeuw intensief Vlaams-Nederlands onderzoek in en om de Schelde
 - We weten nog lang niet alles, maar toch al heel veel
 - Troef voor toekomstig Scheldebeleid

- Ook de academische wereld kan een effectieve bijdrage leveren aan kennisopbouw met het oog op goed Scheldebeleid :
 - Onafhankelijke academische denktank waarbij bruikbaar onderzoek voorop staat gericht op wetenschappelijke kennisopbouw om optimaal om te gaan met (toekomstige) uitdagingen
 - Specifiek beleidsgericht en toegepast onderzoek: voortbouwen op samenwerkingsovereenkomst GHA – UA.
 - *Scheldeacademie ?*

- Enkele **krachtlijnen** voor toekomstig Scheldebeleid :
 - Toegankelijkheid mag na de Scheldeverdieping niet het weeskindje in onderzoek en beleid worden;
 - Toegankelijkheid mag niet herleid worden tot verdiepen van de vaargeul;
 - Het mondingsgebied vraagt meer aandacht in toekomstig beleid;
 - Grondig begrip van de morfologie van het systeem kan een basis bieden voor een sterk geïntegreerd beleid (in plaats van sterk thematisch gebonden maatregelen);
 - Lopend onderzoek mag continue beleidsoptimalisering niet in de weg staan
- Tijdshorizon 2030, 2050 of ...?
 - De Langetermijnvisie keek vooruit tot 2030 met duidelijke streefdoelen
 - Belangrijker dan de precieze tijdshorizon zijn de tussentijdse stappen die nuttig en noodzakelijk om deze LT streefdoelen dichterbij te brengen

- Het streefdoel van de optimale nautische toegankelijkheid moet in zijn brede maatschappelijke context bekeken worden :
 - Ultieme toetssteen is de bijdrage aan de **maatschappelijke welvaart** van een regio
 - Zie de uitgevoerde Scheldeverdieping : de baten slaan neer in een regio die het Antwerpse en Vlaamse grondgebied ver overstijgt;
 - Het maatschappelijke vraagstuk is niet terug te brengen tot een discussie tussen het marktaandeel van havens;
 - Optimaliseren van nautische toegang = slimme besteding van schaarse publieke middelen (baten veelvoud van kosten);
 - Het onderhoud van natuurlijke transportinfrastructuur is duurzamer en kostenefficiënter dan (de aanleg van) kunstmatige transportinfrastructuur;
 - Transportstromen zoeken zelf hun weg (overheid moet faciliteren, niet dirigeren)

-
- Toekomstig Scheldebeleid moet bij voorkeur groeien vanuit de actoren die rechtstreeks betrokken zijn bij de Schelde
 - Alle functies van de Schelde moeten daarbij gehonoreerd en, zo mogelijk, geïntegreerd worden, echter zonder contraproductieve koppelingen
 - De nautische toegankelijkheid van de Schelde is te bekijken vanuit het oogpunt van behoud/opbouw van maatschappelijke welvaart in de vorm van toegevoegde waarde en tewerkstelling
 - Voorspellen blijft moeilijk, maar duidelijke streefdoelen bieden een perspectief en de kennisopbouw rond de Schelde is intussen significant
 - Onverminderd de verdere kennisopbouw moet ondertussen beleid worden (uit)gevoerd !

**Bedankt voor uw
aandacht en uw
constructieve
bijdrage vandaag !**